

การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*

THE RELATIONSHIP ENHANCEMENT BETWEEN SCHOOLS AND COMMUNITIES
OF SCHOOLS UNDER SARABURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2

อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ, สุพจน์ เกิดสุวรรณ

Apison Pachanavon, Suphot Koedsuwan

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

St. John's University

Corresponding Author E-mail: ap_pra2009@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและเพื่อหาแนวทางในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 206 คนโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครสซีและมอร์แกน ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 12 คน จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 และประเด็นคำถามในการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านสนับสนุน ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับน้อย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการให้บริการชุมชน 2. แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญพบว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในทุกรูปแบบ เพื่อให้ชุมชนได้ทราบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการบริหารจัดการอย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร มีแนวทางให้ชุมชนเข้ามาช่วยสนับสนุนได้อย่างไร

คำสำคัญ: การเสริมสร้างความสัมพันธ์; โรงเรียน; ชุมชน

---

*Received August 13, 2021; Revised August 30, 2021; Accepted August 30, 2021

Abstract

The research article aimed at studying the level of relationship enhancement between schools and communities of schools under Saraburi Primary Education Service Area Office 2 as well as exploring the guidelines for relationship enhancement between schools and communities of schools under Saraburi Primary Education Service Area Office 2. The study applied a mixed method research. A sample group for quantitative method were administrators, teachers, basic education commission per academic year B.E. 2563; all together in a total of 206 persons by way of Krejcie & Morgan table. For qualitative method, the key informants were 12 experts by means of purposefully selecting. The research instruments were a questionnaire with reliability value equal to 0.973 and an in-depth-interview script to collect data from key informants. The statistics used for data analysis were percentage, average, and standard deviation (S.D.). The content descriptive interpretation was used to summarize the important data from the key informants.

Findings were found that 1. Results of relationship enhancement between schools and communities by overall were found to be at a moderate level. When considering each aspect, there were 3 aspects: activity arrangement, support, and roles of the basic education commission. There were 2 aspects that were at a low level starting from school public relations and followed by community service. 2. The results from exploring the guidelines for relationship enhancement between schools and communities according to the viewpoints of experts, it could be summarized that schools should be proactive in all forms of public relations in order for the community to be aware of the school administrative management, the overall operation, problems, including the guidelines for the community to participate and assist.

Keywords: Relationship Enhancement; School; Community

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตราที่ 29 ระบุว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการ

เรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ (2546) สภาพการดำเนินงานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนถือเป็นงานที่สำคัญยิ่งงานหนึ่งของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในชนบท ดังนั้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียน การละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชนเป็นการมองข้ามภูมิปัญญา ที่สำคัญที่จะเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างน่าเสียดาย และอาจจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาได้ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งของผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียน จิรพันธ์ หนูผาสุก (2558) งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญต่อการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความสนใจและนำไปปฏิบัติ ในการระดมทรัพยากรทางความคิดและทุนทรัพย์จากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน โดยมีขอบข่ายได้แก่ ด้านงานสานสัมพันธ์ ด้านงานเยี่ยมบ้านนักเรียน ด้านงานทุนทรัพย์เพื่อการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2563 มี 136 โรงเรียน มีครู จำนวน 1,218 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 จำนวน 136 คน และผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 จำนวน 139 คน เป็นธรรมดาที่ทำให้โรงเรียนแต่ละแห่งมีแนวความคิดที่หลากหลายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนน้อยกว่างานอื่น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546.) การปฏิบัติงานการเสริมสร้างความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติงานด้านนี้อย่างจริงจัง ทำให้เกิดปัญหาด้านการประสานงานกับชุมชนยังไม่ดีเท่าที่ควร ผู้บริหารบุคลากรทางการศึกษายังไม่เข้าใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชุมชน และสภาพการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมองไม่เห็นความจำเป็นที่บ้านกับโรงเรียนจะต้องติดต่อกัน จึงทำให้โรงเรียนกับชุมชนห่างเหินต่อกัน และอีกประการหนึ่งคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่เป็นระบบ มีเวลาสัมพันธ์กับชุมชนน้อย หรือไม่หาโอกาสสัมพันธ์กับชุมชน และมีบุคลิกลักษณะไม่เอื้ออำนวยต่อการสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากนี้ปัญหาเกิดจากความประหลาดหรือความขัดแย้งส่วนตัว และปัญหาความไม่เข้าใจบทบาทของตน เช่น โรงเรียนไม่ยอมรับข้อเสนอแนะของชุมชน หรือบางครั้งผู้นำชุมชนพยายามที่จะก้าวก่ายการดำเนินงานของ โรงเรียน หวน พิณรุพันธ์ (2554) ดังนั้นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาชุมชน

ในทั้ง ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและการปกครองการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนนั้น นับเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน เพราะสถานศึกษา จะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชน มาช่วยในการพัฒนาสถานศึกษา จากแนวการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ได้มุ่งเน้น ให้ใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระของชุมชน มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพ ถ้าทั้งทางสถานศึกษา และชุมชนขาดความร่วมมือ และขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้ว ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนคงจะสำเร็จได้ยาก การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ถือว่าเป็นงานสำคัญที่ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษาต้องปฏิบัติ เพราะการจัดการศึกษาจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เนื่องจากสถานศึกษาจะต้องอาศัยความช่วยเหลือต่างๆ จากรัฐบาลด้านเดี่ยวย่อมไม่เพียงพอ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ทั้งทางด้านความคิด ทุนทรัพย์ และแรงงาน ส่วนสถานศึกษามีหน้าที่หลักคือ การให้การศึกษากับบุตรหลานของคนในชุมชน บริการทางด้านการศึกษาในรูปแบบต่างๆ และบริการด้านอื่นๆ แก่ชุมชน (กนกวรรณ สารโป, 2556)

อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบท การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อาจกล่าวได้ว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นงานที่ยากและสำคัญอย่างยิ่งงานหนึ่ง ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำให้สำเร็จ ในการการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สมยศ ยิ่งยงเมธี (2550) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนบางคนยังไม่เข้าใจหลักการและ บทบาทของโรงเรียนกับชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเท่าที่ควร นอกจากนี้ ฐานิตรวี ตามสุขสนธิ์ (2552) ได้ประมวลปัญหา เกี่ยวกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไว้ว่า ปัญหาที่เกิดจากสถานศึกษา เช่น มีเจตคติของบุคลากรในสถานศึกษาต่อชุมชนไม่ดี โดยมีความคิดว่าชุมชนไม่มีความสำคัญ หรือบุคลากรในสถานศึกษาไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชุมชน รวมทั้ง สถานศึกษาไม่มีวิธีการในการการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่เหมาะสม ปัญหาที่เกิดจากชุมชน ได้แก่ การมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสถานศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจมีความขัดสน รวมทั้งไม่มีเวลาให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา และปัญหาที่เกิดจากระบบราชการที่ต้องดำเนินตามระเบียบกฎหมายเป็นขั้นตอน ชุมชนจึงมีความรู้สึกว่ามีคามยุ่งยาก และกลัวมีความผิดพลาดเมื่อต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

นอกจากนี้ ชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ส่วนใหญ่ ตั้งอยู่ในในเขตชนบทมีบางโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชน

เมือง ผู้ปกครองมีอาชีพที่หลากหลาย เช่น การทำการเกษตร ทำไร่-ทำนา รับจ้าง ข้าราชการ สภาพสังคมโดยส่วนใหญ่เป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่ บางชุมชนแบ่งออกเป็นหลายฝ่าย ทั้งนี้ เนื่องจากความขัดแย้งในบางสาเหตุ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง ความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ส่วนตัว ทำให้ชุมชน แบ่งสีเสื้อ แบ่งพรรค แบ่งพวก ขาดความมิตรที่ดีต่อกัน ส่งผลต่อโรงเรียน เพราะ เมื่อโรงเรียนมีการจัดกิจกรรม ชุมชนจะเกิดการถกเถียงกัน โต้แย้ง ทำให้ได้รับความร่วมมือจากชุมชนของบางโรงเรียนนั้นไม่ค่อยดีนัก ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับงานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ครูขาดความเอาใจใส่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ครูไม่เห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้บางชุมชนขาดความเชื่อถือไว้วางใจและศรัทธา โรงเรียนจึงขาดการสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากชุมชน สาเหตุเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและครูที่มีความเกี่ยวข้องต้องตระหนักถึง เพราะชุมชนมีบทบาทในการช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและโรงเรียนก็ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้เป็นสังคมที่ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพ และกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนการในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ได้แก่ วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิธีดำเนินการ มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 149 คน ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ ครู จำนวน 1,218 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 136 คน และผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน จำนวน 139 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 106 คน ประธานและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน จำนวน 50 คน และผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน จำนวน 50 คน โดยใช้ตารางสุ่มของเครสซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (closed end) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน การให้บริการชุมชน และ บทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ นำร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 0.973

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนโดยผู้วิจัยส่งด้วยตนเอง

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ ตรวจสอบการให้คะแนนแบบสอบถามทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยวิธีแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำมาเสนอประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง การแปลความหมายของคะแนนในตอนี่ 2 ยึดตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการจัดสัมภาษณ์แบบอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยประเมินจากประสบการณ์ของตนเองเป็นหลักในการวิพากษ์ จำนวน 12 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 4 กลุ่มประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล 1 คน กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 3 คน พระอธิการวัด 1 รูป รวมจำนวน 6 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน รวม 2 คน กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ตัวแทนประชาชนทั่วไป

2 คน และผู้ปกครองนักเรียน 1 คน รวมจำนวน 3 คน กลุ่มที่ 4 กลุ่มข้าราชการบำนาญ 1 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการวิจัยเชิงปริมาณ
2. เอกสารประกอบการจัดสัมมนา ประกอบด้วย เนื้อหา ดังนี้ การประชาสัมพันธ์ โรงเรียน การจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน การให้บริการชุมชน และ บทบาทร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ศึกษา เอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยเชิงปริมาณ ที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาจัดทำเอกสารประกอบการจัดสัมมนา และ สร้างแบบคำถามเพื่อใช้ในการจัดสัมมนาแบบอิงผู้เชี่ยวชาญ
2. นำเอกสารประกอบการจัดสัมมนา และประเด็นคำถาม ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง
3. นำเอกสารประกอบการจัดสัมมนา และ ประเด็นคำถามเพื่อใช้ในการจัดสัมมนาแบบอิงผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ
4. จัดทำเอกสารประกอบการจัดสัมมนา และแบบคำถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการจัดสัมมนาแบบอิงผู้เชี่ยวชาญ ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การจัดสัมมนาแบบอิงผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตัวเอง โดยมีผู้ช่วยผู้วิจัย เป็นผู้จดบันทึก และบันทึกเสียงและแจกเอกสารประกอบการจัดสัมมนาให้กับผู้เชี่ยวชาญเพื่อประกอบการพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ระดับการเสริมสร้าง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	2.48	0.64	น้อย
2. การจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	3.02	0.65	ปานกลาง
3. การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	3.12	0.68	ปานกลาง
4. การให้บริการชุมชน	2.70	0.70	ปานกลาง
5. บทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	2.37	0.66	น้อย
ภาพรวม	2.74	0.62	ปานกลาง

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.74, S.D.= .0.66)

1. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.48, S.D.= 0.64) พิจารณารายข้อพบว่า การจัดให้นักเรียนได้ส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบมีค่าเฉลี่ย สูงสุด และการจัดครูเพื่อคอยต้อนรับและให้บริการผู้ปกครองนักเรียนหรือบุคคลทั่วไปที่มาติดต่อกับทางโรงเรียน

2. ด้านการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.02, S.D.= 0.65) พิจารณารายข้อพบว่า การดำเนินงานให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญของชุมชนเกี่ยวกับศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ การจัดให้ผู้บริหารและครูออกเยี่ยมครอบครัวของนักเรียนและผู้นำชุมชนตามโอกาสอันควร

3. ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.12, S.D.= 0.68) พิจารณารายข้อพบว่า การให้ผู้ปกครองและชุมชนจัดหาครุภัณฑ์และอุปกรณ์สนับสนุนการจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ย สูงสุด และการให้ผู้ปกครองและชุมชนช่วยสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ด้านแรงงาน และด้านงบประมาณ

4. ด้านการให้บริการชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.70, S.D.= 0.70) พิจารณารายข้อพบว่า การจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและการจัดบริการด้านกีฬา นันทนาการ และสถานที่พักผ่อนในบริเวณโรงเรียน ให้กับชุมชน มีค่าเฉลี่ย สูงสุด และการมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ แก้ไขปัญหาและกำหนดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

5. ผลการการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.37$, $S.D. = 0.66$) พิจารณารายข้อพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านต่างๆ ของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ย สูงสุดและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การจัดสัมมนาแบบอิงผู้เชี่ยวชาญ

1. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน เมื่อสนทนาเป็นรายข้อ มีประเด็นที่ สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การจัดให้นักเรียนส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบเพื่อเป็น และการจัดครูเพื่อคอยต้อนรับและให้บริการผู้ปกครองนักเรียนหรือบุคคลทั่วไปที่มาติดต่อกับทางโรงเรียนมีการปฏิบัติ น้อย ส่งผลให้ชุมชนไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

2. ด้านการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อสนทนาเป็นรายข้อ สรุปได้ว่า มีการปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ เช่น การให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญของชุมชนเกี่ยวกับศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม กิจกรรมออกเยี่ยมครอบครัวของนักเรียนและผู้นำชุมชนตามโอกาสอันควร

3. ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน เมื่อสนทนาเป็นรายข้อ สรุปได้ว่า มีการปฏิบัติมากกว่าทุกด้าน เช่นการให้ผู้ปกครองและชุมชนจัดหาครุภัณฑ์และอุปกรณ์สนับสนุนการจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ย สูงสุด และการให้ผู้ปกครองและชุมชนช่วยสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ด้านแรงงาน และด้านงบประมาณ

4. ด้านการให้บริการชุมชน เมื่อสนทนาเป็นรายข้อ สรุปได้ว่า มีการปฏิบัติ ไม่สม่ำเสมอ เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและการจัดบริการด้านกีฬา นันทนาการ และสถานที่พักผ่อนในบริเวณโรงเรียน ให้กับชุมชน และการมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ แก้ไขปัญหาและกำหนดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

5. ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อสนทนาเป็นรายข้อ สรุปได้ว่า มีการเข้าร่วมน้อย เช่น กรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านต่างๆ ของโรงเรียน การกำหนดนโยบาย แผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 4 กลุ่ม ได้ให้ข้อสรุป แนวทางตรงกันทั้ง 5 ด้าน ว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในทุกรูปแบบ เพื่อให้ชุมชนได้ทราบว่า

โรงเรียนมีการดำเนินการบริหารจัดการอย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร มีแนวทางให้ชุมชนเข้ามาช่วยสนับสนุนได้อย่างไรบ้าง

อภิปรายผลการวิจัย

การการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการจัดสัมมนาที่ว่า ชุมชนไม่เอ่อกเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นงานสำคัญที่ทำให้ชุมชนมีความเข้าใจที่ดีต่อโรงเรียน อันจะทำให้โรงเรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุน ตลอดจนได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากชุมชน ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ได้ด้วยดี ถึงแม้ว่าจะมี ปัญหาต่าง ๆ มากมายก็ตาม โรงเรียนต้องทำหน้าที่ตามบทบาทอย่างจริงจัง และจริงใจ ถ้าโรงเรียนขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนจะส่งผลให้มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย สอดคล้องกับ กมลรัตน์ จันทโชติ (2556) ที่ศึกษาถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านคลองมะขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง อันเป็นผลที่เกิดจากการขาดการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1) ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการจัดสัมมนาที่ว่า ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ที่สำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารไม่ใส่ใจ ขาดวิสัยทัศน์ ขาดภาวะผู้นำในการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ขาดการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับ นฤมล ดำอ่อน (2550) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดเขาพระนิม พบว่าปัจจัยที่สำคัญที่สนับสนุนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน วิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม การให้ความร่วมมือของครู ความสนใจและความร่วมมือของชุมชน และกระบวนการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วม

2) ด้านการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการจัดสัมมนาที่ว่า มีการปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ เช่นการให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม ออกเยี่ยมครอบครัวของนักเรียนและผู้นำชุมชนตามโอกาสอันควร ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สภาพชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน อยู่ห่างไกลจากชุมชน ส่วนมากจะมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ มีฐานะค่อนข้างยากจน ระดับการศึกษาไม่สูงนัก ถึงแม้ว่า โรงเรียนจะเป็นเสมือนศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ การเผยแพร่

ความรู้ อบรมสัมมนาตลอดจนชี้แจงข้อราชการแต่ละเรื่องแก่บุคคลในชุมชนก็จะพบว่า มีชุมชนชนเข้ามามีส่วนร่วมไม่มากนัก ไม่เป็นไปตามกับผลการวิจัยของ ของ จิรนนท์ หนูผาสุก (2558) ที่ศึกษาสภาพการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า งานด้านสานสัมพันธ์ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และไม่เป็นไปตามกับผลการวิจัยของ ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ (2559) ที่ศึกษาการการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเปิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1 พบว่า ด้านการการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยภาพรวม อยู่ใน ระดับมาก เช่นกัน

3) ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการจัดสัมมนาที่ว่า มีการปฏิบัติมากกว่าทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สภาพชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน ส่วนมากจะมีปัญหาด้าน เศรษฐกิจ มีฐานะค่อนข้างยากจน ประกอบกับ ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ โควิด 19 จึงทำให้ประชาชน ตกงาน เพิ่มความยากลำบากในการดำรงชีวิตของประชาชนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ เก็จกนก เอื้อวงศ์ และคณะ (2564) ใน รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 สรุปได้ว่า ทำให้เดือนร้อนที่ ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อจัดหาอุปกรณ์และสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนและ อาจเป็น เพราะช่วงเวลาดังกล่าว สถานศึกษามีมาตรการป้องกัน การแพร่ระบาดของโควิด จึงห้าม ผู้ปกครองหรือบุคคลภายนอกเข้ามาในสถานศึกษา ทำให้ความสัมพันธ์ซึ่ง เคยใกล้ชิดลดลงไป จากเดิม ผู้บริหารกล่าวว่า “ความสัมพันธ์ของเราลดลง ไม่เหมือนโรงเรียนต่างจังหวัด เพราะ ปกติโรงเรียนเราผู้ปกครองจะมาส่งเด็กตอนเช้า รับเด็กตอนเย็น แล้วมาคุยกับครูและดูลูกที่วิ่ง เล่น สนามเด็ก ตอนนี้อย่างนั้นก็หยุดหมด”

4) ด้านการให้บริการชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผล การจัดสัมมนาที่ว่า มีการปฏิบัติ ไม่สม่ำเสมอ เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและการ จัดบริการด้านกีฬา นันทนาการ และสถานที่พักผ่อนในบริเวณโรงเรียน ให้กับชุมชน และการมี ส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือ แก้ไขปัญหาและกำหนดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนที่เป็น เช่นนี้เพราะว่าโรงเรียนต่างก็มีภาระงานมากทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านอื่นๆ มาก ทำให้ไม่สามารถให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชนได้อย่างหลากหลายเท่าที่ควร ที่นอกเหนือจากการ จัดการศึกษาตามภารกิจหลักแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนที่อยู่ไกลจากชุมชนเมือง โรงเรียนจะ ให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย สุก เลิศ (2550) ที่ศึกษาสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนใน กลุ่มเครือข่ายตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า งานด้านการ ให้บริการชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภรัตน์ บึงซ้อ (2550) ที่ศึกษาสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยาย

โอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1 พบว่า งานด้านการบริหารชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับน้อย เช่นกัน

5) ด้านบทบาทพร้อมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการจัดสัมมนาที่ว่า มีการเข้าร่วมน้อย ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนได้พยายาม คัดสรรบุคคลที่มี ฐานะดี มีชื่อเสียงในชุมชน เพื่อเสนอแต่งตั้งให้มาปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรรมการทุกคนที่เป็นกรรมการ ก็มีคุณสมบัติคล้าย ๆ กัน แต่ขาดความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดาวประกาย สายแก้ว (2556) ที่ ศึกษาการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดทับไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านเกี่ยวกับกรรมการ สถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาติรี คงสมจิตต์ (2557) ที่ศึกษากลยุทธ์ในการดำเนินงานการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ด้านงานคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เช่นกัน

2. แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยการวิเคราะห์ เนื้อหา จากการจัดสัมมนาแบบอิงผู้เชี่ยวชาญ จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 กลุ่ม สรุปตรงกันว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หัวใจสำคัญคือการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้ชุมชนได้ทราบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการบริหารจัดการอย่างไร ผลการดำเนินการเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร มีแนวทางให้ชุมชนเข้ามาช่วยสนับสนุนได้อย่างไรบ้าง การประชาสัมพันธ์เชิงรุก ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายว่า “ การประชาสัมพันธ์เสริมสร้างภาพลักษณ์ในเชิงรุก.” หมายถึงสาระสำคัญของงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ การให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ ช้อเท็จจริงเกี่ยวกับโรงเรียนในแง่มุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้บทบาท อำนาจหน้าที่ของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้าใจ ที่ถูกต้อง เกิดทัศนคติที่ดีจนนำไปสู่ความสัมพันธ์/การมีส่วนร่วมที่ยั่งยืนกับประชาชนและ สาธารณชน ทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับ ชุดินันท์ พันธุ์จรัส และ รัชฎาวรรณ วัฒนสุข (2561) ที่วิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นและชุมชนเพื่อเป็นการพัฒนา กระบวนการในด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นและชุมชนใกล้เคียง และได้อธิบาย สรุปได้ว่า การส่งเสริมภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยผ่านกิจกรรม สร้างความสัมพันธ์ด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการบำเพ็ญตบะใน ฐานะพลเมืองดีของ สังคมของ มหาวิทยาลัย ได้พัฒนาจากการเป็นการบริจาคเพื่อสาธารณกุศล สู่กิจกรรมรูปแบบ ใหม่ ๆ ที่มุ่งตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของสังคม โดยอาศัยองค์ความรู้หรือความ เชี่ยวชาญที่มีในมหาวิทยาลัย ตอบสนองวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย มีการวางแผนที่รอบคอบ และเป็น กระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมทั้งจากบุคลากรในมหาวิทยาลัยรวมถึงชุมชนและ

ประชาชนในวงกว้างสามารถช่วยสร้างแบรนด์หรือสร้างชื่อเสียงและความนิยมชมชอบในกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียของมหาวิทยาลัยซึ่งประกอบด้วย คณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ภาครัฐและภาคเอกชน ที่ให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัย

องค์ความรู้จากการวิจัย

แนวทางในการเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงรุกระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 หลักการแนวคิดในการเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงรุกระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนที่ 2 สาระสำคัญของการเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงรุกระหว่างโรงเรียนกับชุมชนส่วนที่ 3 กระบวนการขับเคลื่อนการเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงรุกระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเชิงรุก ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จของการเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงรุกระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่เป็นจุดด้อยของแต่ละด้าน ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการต้อนรับและให้บริการผู้ปกครองนักเรียนหรือบุคคลทั่วไป ที่มาติดต่อกับทางโรงเรียนและมีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อแจ้งข่าวสารของโรงเรียนแก่บุคคลทั่วไป
2. ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูควรมีการออกเยี่ยมครอบครัวของนักเรียนและผู้นำชุมชนตามโอกาสอันควร
3. โรงเรียนควรหาวิธีการที่เหมาะสมในการประสานงานให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนช่วย ด้านแรงงาน ด้านงบประมาณ และชักชวนให้บุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลทรัพย์สินของโรงเรียน
4. ครูและบุคลากรของโรงเรียนควรหาโอกาสเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ แก้ไขปัญหา และกำหนดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และ โรงเรียนพร้อมที่จะเป็นสื่อกลางในการให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชน
5. ผู้บริหารโรงเรียนควรชี้แจง และทำความเข้าใจแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทราบบทบาทของตน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สารโป. (2556). *สภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กมลรัตน์ จันทโชติ. (2556). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านคลองมะขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด* (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์ และคณะ. (2564). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- จิรนนท์ หนูผาสุก. (2558). *สภาพการดำเนินงานสัมพันธ์ของชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4* (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ชาติรี คงสมจิตต์. (2557). *กลยุทธ์ในการดำเนินงานการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- ชุตินันท์ พันธุ์จรงค์ และ รัชฎาวรรณ วัฒนสุข. (2562). *แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นและชุมชน* (รายงานวิจัย). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฐานิตรวี ตามสุขสนธิ. (2552). *การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามทัศนะของผู้เกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ดาวประกาย สายแก้ว. (2556). *การการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดทับไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นฤมล คำอ่อน. (2550). *รูปแบบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดเขาพระนิม ตำบลท่าทอง อำเภอ กาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. *วารสารสงขลานครินทร์*, 13(3), 315-332.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์. (2559). การการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเข็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- ศุภรัตน์ ปู่ข้อ. (2558). สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย สุตเลิศ. (2550). ศึกษาสภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายตาพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมยศ ยิ่งยงเมธี. (2550). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในการการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตากเขต 2 (วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หวน พิณรุฬพันธ์. (2554). การบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน. สืบค้น 1 สิงหาคม 2564, จาก [<http://facstaff.swu.ac.th/>].
- Cronbach, L.J. (1971). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.